

Stanovisko a připomínky České konference rektorů k „Věcnému záměru zákona o vysokých školách“

ČKR kladně hodnotí způsob dialogu, který s reprezentacemi vysokých škol při přípravě věcného záměru zákona o vysokých školách zástupci MŠMT do letošního října vedli. ČKR byla jako jedna z reprezentací vysokých škol v pracovní skupině MŠMT pro přípravu věcného záměru zákona aktivně zastoupena, přesto musí konstatovat, že k obsahu věcného záměru má nadále řadu vážných připomínek, kterými se MŠMT dosud nezabývalo. ČKR se necítí v žádném případě tvůrcem předloženého věcného záměru zákona. Znění rozeslané k vnějšímu připomínkovému řízení po politických jednáních nepřihlíží k mnoha konsensuálním formulacím pracně dosaženým v rámci zmíněné pracovní skupiny.

Ve srovnání s pracovními verzemi jde navíc o méně zřetelný text, neboť je velmi obecný a jeho skutečný obsah se projeví až v paragrafovém znění zákona. Zatímco některá ustanovení jdou do detailů, jiná, ve srovnání neméně důležitá, zcela chybí. Po případném schválení věcného záměru Vládou ČR bude jejich interpretace mimořádně důležitá. Mnoho problémů, kvůli nimž se nová norma připravuje, zůstává nadále otevřených.

K redukci – terminologicky i právně stále neujednoceného – textu došlo v nejpodstatnější části, v nástinu obsahu zákona, právě kde je hlubší informační hodnota pro posuzování i připomínkování záměru směrodatná.

Následující připomínky předkládá ČKR jako zásadní:

1. Předpokládané cíle zákona, zejména deklarovanou vyšší míru samosprávy vysokých škol, vlastní obsah věcného záměru popírá kombinací vnějšího rozhodování, limituje prvky samosprávy a nedostatečně vymezuje autonomii veřejných vysokých škol včetně oblasti hospodaření.
2. Věcný záměr zavádí novou instituci Národní akreditační agentura, nepochybně znamenající nárok na státní rozpočet, aniž by byl prokazatelný obsahový přínos ve srovnání s dosavadní Akreditační komisí. Vymezení hodnotících organizací umožňuje jejich netransparentní výběr, ačkoli značně ovlivňují kvalitu vysokoškolského vzdělávání, neobjasňuje vztah k procesu akreditace a neodpovídá tak deklarovaným cílům věcného záměru.
3. Návrh úpravy funkčních míst docentů a profesorů prokazuje absenci skutečně relevantních důvodů pro plné nahrazení dnešních habilitačních a jmenovacích řízení pojetím pracovních míst. Chybějící a nejasněná přechodná ustanovení současně podtrhují obavy ze ztížení možností kariérního růstu akademických pracovníků.
4. Význam a pravomoci Rady vysoké školy vylučuje originální pravomoc ministra jmenovat třetinu výhradně dle své úvahy. Kandidát na jmenování rektorem by měl být volen akademickým senátem. Lze akceptovat princip umožňující Radě vysoké školy vyslovit s volbou senátu nesouhlas, přičemž senát by měl mít možnost vysoce kvalifikovanou většinou tento nesouhlas zvrátit. Institut výběrového řízení na místo rektora byl již ČKR důrazně odmítnut.

5. Navrhovaná vysoká míra uplatnění Správního řádu vzhledem k charakteru činnosti vysokých škol je protismyslná, vzhledem k jejich samosprávě a deklarovanému posilování autonomie nevhodná.

ČKR vzhledem k výše uvedenému „Věcný záměr zákona o vysokých školách“ v předložené podobě **doporučuje nepřijmout**.

V Hradci Králové dne 1. prosince 2011

Za Českou konferenci rektorů

Prof. RNDr. Václav Hampl, DrSc.
předseda